Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
EVGENI TANCHEV IŠVADA,
pateikta 2018 m. kovo 8 d.[1]

Byla C-34/17

Eamonn Donnellan
prieš
The Revenue Commissioners

(*High Court* (Aukštasis teismas, Airija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Tarybos direktyva 2010/24/ES – Savitarpio pagalba vykdant reikalavimus, susijusius su mokesčiais, muitais ir kitomis priemonėmis – Pranešimas asmeniui apie reikalavimą jau pateikus prašymą jį vykdyti pagal suvienodintą dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą pagal Direktyvos 2010/24 12 straipsnį – Leidimas ginčyti reikalavimo vykdymą pagal Direktyvos 2010/24 14 straipsnį valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismuose – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisminę apsaugą“

I. Įžanga

1. Kad būtų išnagrinėta pagrindinė byla, būtina, kad Teisingumo Teismas nuspręstų dėl pasekmių, kurių kyla, kai valstybė narė A (šiuo atveju – Graikija)[2] skiria didelę administracinę baudą (toliau – ginčijamas reikalavimas) asmeniui, gyvenančiam valstybėje narėje B (šiuo atveju – Airija) tokiomis aplinkybėmis: valstybė narė A apie ginčijamą reikalavimą šiam asmeniui pranešė tik jau išdavusi valstybei narei B suvienodintą dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą (toliau – ginčijamas vykdymo dokumentas), susijusį su ginčijamu reikalavimu. Ginčijamas vykdymo dokumentas buvo išduotas pagal 2010 m. kovo 16 d. Tarybos direktyvos 2010/24/EB dėl savitarpio pagalbos vykdant reikalavimus, susijusius su mokesčiais, muitais ir kitomis priemonėmis, 12 straipsnį[3].

2. Kiek toks asmuo gali (jeigu gali) ginčyti ginčijamą vykdymo dokumentą arba institucijos, į kurią kreipiamasi, jam įvykdyti priimtas priemones ne valstybės narės A (Graikija), bet valstybės narės B (Airija) teismuose, remiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsniu ir teise į veiksmingą teisminę apsaugą[4]?

1 Originalo kalba: anglų.

2 Dėl klausimo, ar pagrindinėje byloje paskirta bauda yra baudžiamoji, o ne administracinė, sankcija ir dėl to nepatenka į Direktyvos 2010/24 2 straipsnio taikymo sritį, ir ar tai turėtų įvertinti valstybės narės, į kurią kreipiamasi, ar prašančiosios valstybės narės teismai, žr. šios išvados 90 punktą.

3 OL L 84, 2010, p. 1.

4 Prieš Direktyvą 2010/24 galiojo 2008 m. gegužės 26 d. Tarybos direktyva 2008/55/EB dėl tarpusavio pagalbos vykdant reikalavimus, susijusius su tam tikromis rinkliavomis, muitais, mokesčiais ir kitomis priemonėmis (OL L 150, 2008, p. 28) ir 1976 m. kovo 15 d. Tarybos direktyva dėl savitarpio paramos patenkinant pretenzijas, kylančias dėl operacijų, įeinančių į Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo finansavimo sistemą, ir dėl žemės ūkio mokesčių bei muitų susigrąžinimo (OL L 73, 1976, p. 18). Direktyvą 2008/55 panaikino Direktyva 2010/24, o Direktyvą 76/308 panaikino Direktyva 2008/55. Atsižvelgiant į tai, kad ginčo aplinkybių laiko terminai atitinka Direktyvos 2008/55 ir Direktyvos 2010/24 galiojimo laiką, pagrindinėje byloje remiamasi abiem šiais dokumentais.

3. Šią problemą pradėsiu spręsti pirmiausia trumpai apibendrindamas Teisingumo Teismui pateiktas pastabas. Tada paaiškinsiu, kodėl manau, kad Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Kyrian*[5], vertinamas kartu su reikalavimais, kurie nustatyti remiantis teise į veiksmingą teisminę apsaugą pagal Chartijos 47 straipsnį[6], yra ypač svarbūs siekiant išspręsti ginčą. Tada paaiškinsiu, kodėl Direktyvos 2010/24 14 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ją reikėtų taikyti laikantis Direktyvoje 2010/24 numatyto bendradarbiavimo tvarkos, pagal kurią pirma turi būti pasikeista informacija, tada pranešama apie reikalavimą ir galiausiai išduodamas suvienodintas dokumentas, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą pagal Direktyvos 2010/24 12 straipsnį.

II. Teisinis pagrindas

A. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

4. Chartijos 47 straipsnio „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ pirmose dviejose pastraipose nustatyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.“

B. Sąjungos teisė

5. Direktyvos 2008/55 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Prašančiajai institucijai paprašius, prašomoji institucija suteikia visą informaciją, kuri galėtų būti naudinga prašančiajai institucijai jos reikalavimui įvykdyti. Norėdama gauti tokią informaciją, prašomoji institucija pasinaudoja įgaliojimais, kuriuos jai suteikia įstatymai ir kiti teisės aktai, taikomi analogiškų reikalavimų[,] kylančių valstybėje narėje, kurioje yra ši institucija, vykdymui.“

6. Direktyvos 2008/55 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Esant prašančiosios institucijos prašymui, prašomoji institucija pagal valstybės narės, kurioje yra prašomoji institucija galiojančius įstatymus dėl pranešimų apie analogiškus dokumentus arba sprendimus, privalo pranešti adresatui apie visus su reikalavimu ar jo vykdymu susijusius dokumentus ir sprendimus, įskaitant teisminio pobūdžio, priimtus valstybėje narėje, kurioje yra įsikūrusi prašančioji institucija.

2. Prašyme dėl pranešimo turi būti adresato pavadinimas, adresas ir kita svarbi su jo identifikavimu susijusi informacija, kuri institucijai pareiškėjai paprastai prieinama, dokumento arba sprendimo, apie kuriuos norima pranešti, pobūdis ir dalykas ir, jei reikalinga, skolininko pavardė (pavadinimas) bei adresas ir kita svarbi su jo identifikavimu susijusi informacija, kuri institucijai pareiškėjai paprastai prieinama, ir reikalavimas, su kuriuo susijęs tas dokumentas ar sprendimas bei visa kita naudinga informacija.“

5 2010 m. sausio 14 d. Sprendimas *Kyrian* (C-233/08, EU:C:2010:11).

6 2017 m. gegužės 16 d. Sprendime *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „veiksmingos teisminės apsaugos principas yra bendrasis Sąjungos teisės principas, šiuo metu įtvirtintas Chartijos 47 straipsnyje. Minėtu 47 straipsniu Sąjungos teisėje užtikrinama apsauga, įtvirtinta EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje ir 13 straipsnyje. Todėl reikia remtis tik 47 straipsniu“.

7. Direktyvos 2010/24 4 konstatuojamoje dalyje, *inter alia*, nustatyta, kad:

„<...> reikia padaryti svarbius pritaikymus, nes vien galiojančios Direktyvos 2008/55/EB keitimo nepakaktų. Todėl tą direktyvą reikėtų panaikinti ir pakeisti nauju teisės aktu, kuris būtų grindžiamas Direktyvos 2008/55/EB pasiekimais, tačiau kuriuo, jei būtina, būtų nustatomos aiškesnės ir tikslesnės taisyklės.“

8. Direktyvos 2010/24 12 konstatuojamoje dalyje nustatyta:

„Valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, vykstant reikalavimo vykdymo procedūrai, atitinkamas asmuo galėtų užginčyti reikalavimą, prašančiosios valstybės narės institucijų pateiktą pranešimą arba dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą. Reikėtų nustatyti, kad tokiais atvejais atitinkamas asmuo turėtų pareikšti ieškinį kompetentingoje prašančiosios valstybės narės įstaigoje, o institucija, į kurią kreipiamasi, turėtų sustabdyti visas jos pradėtas vykdymo procedūras, kol prašančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga priims sprendimą, nebent prašančioji institucija paprašytų to nedaryti.“

9. Direktyvos 2010/24 20 konstatuojamoje dalyje, *inter alia*, numatyta, kad direktyvos tikslai yra „nustatyti vienodą pagalbos reikalavimams vidaus rinkoje vykdyti sistemą“.

10. Direktyvos 2010/24 21 konstatuojamoje dalyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje atsižvelgiama į pagrindines teises ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje.“

11. Direktyvos 2010/24 8 straipsnio „Prašymas pranešti apie tam tikrus su reikalavimais susijusius dokumentus“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Prašančiosios institucijos prašymu institucija, į kurią kreipiamasi, praneša adresatui apie visus dokumentus, įskaitant ir teisminio pobūdžio, kuriuos parengia prašančioji valstybė narė ir kurie yra susiję su reikalavimu, kaip nurodyta 2 straipsnyje, arba jo vykdymu.

Prašymas pranešti pateikiamas kartu su standartine forma, kurioje nurodoma bent ši informacija:

a) adresato vardas bei pavardė (pavadinimas), adresas ir kiti adresatui identifikuoti svarbūs duomenys;

b) šio pranešimo tikslas ir terminas, per kurį pranešimas turėtų būti pateiktas;

c) pridedamo dokumento apibūdinimas ir susijusio reikalavimo pobūdis ir suma;

d) pavadinimas, adresas ir kiti kontaktiniai duomenys, susiję su:

   i) už pridedamą dokumentą atsakinga įstaiga, o jei tai kita įstaiga –

   ii) įstaiga, kurioje galima gauti daugiau informacijos apie praneštą dokumentą arba galimybes užginčyti mokėjimo prievolę.

2. Prašančioji institucija pateikia prašymą pranešti pagal šį straipsnį tik tuo atveju, kai ji negali pranešti pagal taisykles, reglamentuojančias pranešimą apie atitinkamą dokumentą prašančiojoje valstybėje narėje, arba kai dėl tokio pranešimo kiltų neproporcingai didelių sunkumų.“

12. Direktyvos 2010/24 14 straipsnio „Ginčai“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ginčai dėl reikalavimo, pirminio dokumento, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą prašančiojoje valstybėje narėje, arba suvienodinto dokumento, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, ir ginčai dėl prašančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos pateikto pranešimo galiojimo priklauso prašančiosios valstybės narės kompetentingų įstaigų kompetencijai. Jeigu vykstant reikalavimo vykdymo procedūrai suinteresuotoji šalis užginčija reikalavimą, pirminį dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą prašančiojoje valstybėje narėje, arba suvienodintą dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, institucija, į kurią kreipiamasi, tai šaliai praneša, kad ji turi pareikšti tokį ieškinį prašančiosios valstybės narės kompetentingoje įstaigoje pagal toje valstybėje narėje galiojančius teisės aktus.

2. Ginčai dėl vykdymo priemonių, kurių imamasi valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, arba dėl valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingos institucijos pateikto pranešimo galiojimo pateikiami nagrinėti tos valstybės narės kompetentingai įstaigai pagal toje valstybėje narėje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus.“

III. Faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje ir prejudicinis klausimas

13. 1979 m. Golvėjaus grafystėje (Airija) gimęs E. Donnellan (toliau – ieškovas) 2002 m. pradėjo dirbti sunkvežimio vairuotoju bendrovėje *TLT International Limited* Vestmido grafystėje. 2002 m. liepos mėn. ieškovui darbdavys nurodė vykti sunkvežimiu į Graikiją ir paimti 23 padėklus alyvuogių aliejaus. 2002 m. liepos 27 d., kai grįždamas iš Graikijos į Airiją ieškovas laukė kelto į Italiją, Graikijos muitinės tarnyba patikrino sunkvežimį ir aptiko daug nedeklaruotų cigarečių pakuočių [7], jos buvo paslėptos jo vairuojamame sunkvežimyje tarp alyvuogių aliejaus padėklų. Ieškovas buvo suimtas ir po dviejų dienų nuteistas, be kita ko, už kontrabandą. 2002 m. spalio mėn. *Efetio Patron* (Patrų apeliacinis teismas, Graikija) panaikinus nuosprendį ir nurodžius nedelsiant paleisti ieškovą, jis grįžo į Airiją.

14. 2009 m. balandžio 27 d., t. y. praėjus šešeriems metams ir šešiems mėnesiams, 2009 m. balandžio 27 d. įvertinimo aktu (toliau – 2009 m. aktas) Graikijos Patrų muitinės tarnyba pareikalavo, kad ieškovas įvykdytų ginčijamą reikalavimą. Tai buvo 1 097 505,00 EUR dydžio bauda už tariamą cigarečių kontrabandą, pažeidžiant 2002 m. galiojusias Graikijos muitų teisės aktų nuostatas.

15. 2009 m. birželio 19 d. Graikijos ambasada Airijoje registruotu laišku išsiuntė ieškovui „kvietimą“ su nurodytu tik jo vardu, pavarde ir gyvenamosios vietos miesto pavadinimu. Minėtame „kvietime“ buvo nurodyta, kad dokumentai, kuriuos ieškovas buvo kviečiamas patikrinti, buvo gauti iš Graikijos finansų ministerijos. Tačiau minėtame „kvietime“ nebuvo nurodyta, kad tie dokumentai susiję su ginčijamu reikalavimu.

16. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad ieškovas negavo 2009 m. birželio 19 d. „kvietimo“. Tai patvirtina Graikijos rašytinės pastabos, kuriose 2009 m. birželio 19 d. „kvietimas“ aprašomas kaip atvejis, kai Graikijos ambasada nesėkmingai bandė įteikti ieškovui aktą, kuriame nustatyta mokėtina suma, ir teismo posėdyje tai dar kartą pakartojo Graikijos vyriausybės atstovas.

17. Per teismo posėdį Graikijos vyriausybės atstovas negalėjo paaiškinti, ar Graikijos valdžios institucijos dėjo papildomas pastangas, kad su institucija, į kurią kreipiamasi, pagal Direktyvos 2008/55 4 ir 5 straipsnius (atitinkamai prašymu suteikti informaciją ir prašymu pranešti) praneštų ieškovui apie 2009 m. aktą. Bylos medžiagoje nėra jokių duomenų, leidžiančių manyti, kad buvo pasinaudota šia savitarpio pagalbos priemone.

7 Iš bylos medžiagos matyti, kad jų buvo 171 800 pakuotės.

18. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad pagal Graikijos teisę pranešimas apie reikalavimą ieškovui laikomas įteiktu, kai apie tai buvo paskelbta 2009 m. liepos 15 d Graikijos oficialiajame leidinyje. Tačiau teismo posėdyje Graikijos vyriausybės atstovas laikėsi pozicijos, kad išsamią informaciją apie jam iškeltą bylą ieškovas sužinojo daug vėliau, t. y. 2013 m. lapkričio 14 d., kai gavo 2009 m. aktą ir jo vertimą į anglų kalbą ir patvirtino juos gavęs [8]. Tai įvyko po to, kai ieškovas per savo advokatus paprašė institucijos, į kurią kreipiamasi, pateikti daugiau informacijos apie ginčijamą vykdymo dokumentą.

19. Apie ginčijamą vykdymo dokumentą ieškovui buvo pranešta metais anksčiau, 2012 m. lapkričio 14 d. raštu, po to, kai prašančioji institucija pateikė institucijai, į kurią kreipiamasi, prašymą vykdyti reikalavimą. Iš institucijos, į kurią kreipiamasi, ieškovas gavo raštą, jame buvo nurodyta ši data, jam pranešta apie ginčijamą reikalavimą, taip pat prašyta jį įvykdyti – sumokėti 1 507 971,88 EUR sumą. Prie rašto buvo pridėtas tik ginčijamas vykdymo dokumentas, prašančiosios institucijos išduotas vadovaujantis Direktyvos 2010/24 12 straipsniu. Institucijos, į kurią kreipiamasi, rašte taip pat buvo pateiktas konkretus reikalavimas 1 507 971,88 EUR dydžio sumą sumokėti per 30 dienų ir nurodytos šio reikalavimo nevykdymo pasekmės (toliau – reikalavimas sumokėti). Tarp galimų pasekmių buvo nurodytos vykdymo procedūros ir kreipimasis į šerifą arba *County Registrar*, siekiant atlikti ieškovui priklausančio turto areštą.

20. Užuot pradėjęs bylą Graikijoje, kad apskųstų 2009 m. aktą ir ginčijamą vykdymo dokumentą, 2014 m. birželio 11 d. ieškovas pradėjo bylą *High Court of Ireland* (Airijos aukštasis teismas) prieš instituciją, į kurią kreipiamasi, siekdamas, kad prašymas vykdyti reikalavimą Airijoje nebūtų vykdomas, būtų atlyginta žala dėl tariamo jo (Airijos) konstitucinių teisių pažeidimo ir institucijos, į kurią kreipiamasi, aplaidumo bei šmeižto. 2014 m. gruodžio 12 d. ieškovo naudai buvo priimtas laikinas sprendimas dėl ginčijamo reikalavimo vykdymo Airijoje sustabdymo, kol bus priimtas sprendimas Airijos teismuose nagrinėjamoje byloje.

21. Nagrinėjant bylą Airijos teismuose parodymus davė Graikijos viešosios teisės ekspertas; jis 2015 m. lapkričio 19 d. raštu pateiktoje savo nuomonėje nurodė, kad pagal Graikijos teisę ieškovo skundo pateikimo Graikijos teismams terminas baigėsi 2009 m. spalio mėn. Remiantis nutartimi dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tai įvyko iš dalies dėl to, kad įteikimas pagal Graikijos administracinę sistemą (paskelbimas graikų kalba Oficialiajame leidinyje ir tariamas perdavimas per Graikijos ambasadą Airijoje) yra pakankamas ir įpareigojantis pagal 2012 m. *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba, Graikija) sprendimus 2436 ir 2437. Kaip buvo nurodyta šioje išvadoje, tai buvo paskelbta 2009 m. liepos 15 d.

22. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad daro išvadą, jog skundas, Graikijos teismuose pateiktas po to, kai institucija, į kurią kreipiamasi, pateikė 2012 m. lapkričio 14 d. reikalavimą, nebūtų patenkintas. Ši išvada buvo ginčijama Graikijos vyriausybės rašytinėse pastabose, taip pat per teismo posėdį ją ginčijo jos atstovas.

8 Žr. nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kurioje nurodyta, kad ieškovas sužinojo visus 2009 m. akto duomenis tik iš 2014 m. kovo 14 d. lydraščio. Šioje išvadoje remsiuosi Graikijos vyriausybės per teismo posėdį nustatyta data.

23. Šiomis aplinkybėmis *High Court of Ireland* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pagal SESV 267 straipsnį pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal Direktyvos 2010/24 14 straipsnio 1 ir 2 dalis draudžiama, kad spręsdamas, ar Airijoje vykdytinas 2012 m. lapkričio 14 d. Patrų muitinės tarnybos parengtas „suvienodintas dokumentas, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą“, kai šis dokumentas susijęs su 2009 m. liepos 15 d. už tariamai 2002 m. liepos 26 d. vykdytą kontrabandą skirtomis administracinėmis nuobaudomis ir baudomis, kurių bendra suma siekia 1 097 505,00 EUR, Airijos *High Court*:

i) Airijos ir Europos Sąjungos piliečiui taikytų, kiek tai susiję su prašymu vykdyti reikalavimą, teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą pagrįstą laikotarpį;

ii) atsižvelgtų į Direktyvos 2010/24 tikslus teikti savitarpio pagalbą (Direktyvos 2010/24 20 konstatuojamoji dalis) ir laikytis įsipareigojimo teikti didesnės apimties pagalbą pagal EŽTK (Direktyvos 2010/24 17 konstatuojamoji dalis), pavyzdžiui, užtikrinti piliečiams veiksmingą teisminę gynybą pagal Chartijos 47 straipsnį ir EŽTK 13 straipsnį;

iii) visais atžvilgiais atsižvelgtų į Bendrijos teisės veiksmingą taikymą Bendrijos piliečiams?“

24. Rašytines pastabas pateikė ieškovas, institucija, į kurią kreipiamasi, Graikijos vyriausybė ir Europos Komisija. Visos šios šalys dalyvavo teismo posėdyje, vykusiame 2018 m. sausio 18 d.

IV. Pastabų apibendrinimas

25. Ieškovas pripažįsta, kad pagal Direktyvos 2010/24 14 straipsnio 1 dalies tekstą reikalaujama, kad ginčai dėl reikalavimo ir pirminio pranešimo apie mokėtiną baudą arba suvienodintą dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą, turėtų būti nagrinėjami prašančiojoje valstybėje narėje (šiuo atveju – Graikijoje) ir kad 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog ginčai dėl vykdymo priemonių, kurių imamasi valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, nagrinėtini tos valstybės narės kompetentingoje institucijoje. Vis dėlto ieškovas pažymi, kad byloje *Kyrian*[9] Teisingumo Teismas nusprendė, jog siekiant užtikrinti pagrindinių teisių apsaugą galima tam tikrais atvejais nukrypti nuo direktyvos teksto ir kad Teisingumo Teismo sprendimas *Kyrian* byloje patvirtina jo teiginius.

26. Ieškovas remiasi, *inter alia*, Sprendimo *Kyrian* punktais, kuriuose teigiama, kad veiksmingo pranešimo apie visus dokumentus ir sprendimus tikslas, kurio siekiama Direktyva 76/308, negalėtų būti pasiektas, jei nebūtų atsižvelgiama į asmenų, kuriems įteikiami dokumentai, teisėtus interesus[10]; kad viena iš pranešimo pateikimo funkcijų yra suteikti adresatui galimybę pasinaudoti savo teisėmis[11]; kad turėjo būti sudaryta galimybė pakankamai užtikrintai nustatyti ir reikalavimo dalyką, ir jo pagrindą[12] (tai byloje *Kyrian* reiškė pranešimo pateikimą oficialiąja valstybės narės, kurioje buvo prašomoji institucija, kalba)[13] ir kad atsižvelgdamas į tai, jog Direktyvoje 76/308 nenustatyta šio reikalavimo nevykdymo pasekmių, „nacionalinis teismas turi taikyti savo nacionalinę teisę, stengdamasis užtikrinti visišką Bendrijos teisės veiksmingumą, o tai gali lemti, kad jis turi aiškinti tik vidaus situacijai skirtą nacionalinės teisės normą taip, kad ji būtų taikoma nagrinėjamai užsienio elementą turinčiai situacijai“[14].

9 2010 m. sausio 14 d. sprendimas (C-233/08, EU:C:2010:11).

10 Ten pat, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

11 Ten pat, 58 punktas.

12 Ten pat, 59 punktas.

13 Ten pat, 60 punktas.

14 Ten pat, 61 punktas, kur cituojamas 2005 m. lapkričio 8 d. Sprendimas *Leffler* (C-443/03, EU:C:2005:665)

27. Ieškovas pažymi, kad neginčijama, jog iki 2012 m. lapkričio 14 d. nežinojo apie reikalavimo buvimą, ir tvirtina, kad jam du kartus nesuteikta teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, nes nepranešta apie pirminį bylos nagrinėjimą Graikijoje [15], taip pat apie 2009 m. aktą, kad galėtų jį apskųsti, ir kad pagal Airijos teisę galimybių dalyvauti procese nesudarymas ir nepranešimas apie tokio pobūdžio sprendimą, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, lemia, kad toks sprendimas negali būti vykdomas. Ieškovas pažymi, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam nacionaliniam teismui buvo nurodyta, kad Graikijos institucijos visiškai nesistengė pasinaudoti jokiomis ES dokumentų įteikimo priemonėmis, kad užtikrintų, jog jam būtų pranešta apie 2009 m. aktą, ir kad teismui nebuvo pateikta jokių atitinkamų įrodymų.

28. Ieškovas taip pat remiasi Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija dėl EŽTK 6 straipsnio aiškinimo, pagal kurį proceso šalims šaukimai į bylos nagrinėjimą teisme turi būti įteikti taip, kad jos ne tik žinotų apie teismo posėdžio datą ir vietą, bet taip pat turėtų pakankamai laiko pasiruošti bylos nagrinėjimui ir dalyvauti teismo posėdyje, ir kad formalus pranešimo pristatymas be įsitikinimo, kad jis pasieks asmenį laiku, negali būti laikomas tinkamu pranešimo įteikimu [16]. Be to, ieškovas remiasi byla *Kapetanios ir kt. prieš Graikiją* [17], kurioje teigiama, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, jog sprendimas dėl administracinių baudų skyrimo asmenims, kaltintiems kontrabanda, tačiau vėliau išteisintiems, pažeidžia EŽTK 6 straipsnio 2 dalį dėl nekaltumo prezumpcijos ir 7 protokolo 4 straipsnį dėl teisės nebūti antrą kartą teisiamam arba baudžiamam už tą patį nusikaltimą. Galiausiai ieškovas kelia klausimą, ar, atsižvelgiant į byloje *Kapetanios ir kt. prieš Graikiją* priimtą sprendimą, šioje byloje nagrinėjamos baudos dydis negalėtų būti pagrindas pripažinti, kad veika yra civilinio, o ne baudžiamojo pobūdžio.

29. Institucija, į kurią kreipiamasi, nurodo, kad ginčijamas vykdymo dokumentas buvo parengtas anglų kalba, išduotas 2012 m. lapkričio 14 d. ir įteiktas ieškovui tos pačios dienos laišku. Pagrindinėje byloje nekritikuojama ginčijamo vykdymo dokumento forma ar turinys arba priemonės, kurių ji, kaip institucija, į kurią kreipiamasi, ėmėsi Airijoje. Per 2015 m. spalio 27 d. įvykusią kryžminės apklausą ieškovas patvirtino, kad supranta ginčijamą vykdymo dokumentą ir kad jam buvo pranešta, kad bet koks su šiame dokumente nurodytu reikalavimu susijęs ginčas gali būti sprendžiamas tariantis su prašančiąja institucija Graikijoje. Ieškovas taip pat patvirtino, kad jam buvo pranešta prašančiosios institucijos Graikijoje adresas ir kad institucija, į kurią kreipiamasi, Airijoje jam pranešė, jog nesiims jokių papildomų veiksmų, kol jis spręs kilusius klausimus su prašančiąja institucija.

30. Vis dėlto, nepaisant to, 2014 m. birželio 11 d. ieškovas pradėjo bylą Airijos teismuose, kurie ir priėmė nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

31. Institucija, į kurią kreipiamasi, mano, kad akivaizdu, jog pagal Direktyvos 2010/24 14 straipsnį – tiek remiantis šio straipsnio formuluote, tiek Direktyvos 2010/24 12 ir 20 konstatuojamomis dalimis – tokie skundai, kuriuos pateikė ieškovas, privalo būti nagrinėjami Graikijoje. Priešinga išvada visiškai paneigtų teisinę sistemą, nustatytą Direktyvoje 2010/24, ir sutrikdytų savitarpio paramos sistemą, ypač Direktyvos 2010/24 12 straipsnio taikymą. Dėl to klausimai dėl ginčijamo vykdymo dokumento, įskaitant Chartiją, galiojimo atsižvelgiant į proceso ir materialinės teisės normas, turi būti sprendžiami Graikijos teismuose.

15 Per posėdį Graikijos atstovas tai užginčijo. Žr. 76 punktą.

16 2012 m. kovo 1 d. EŽTT sprendimo *Kolegovy prieš Rusiją*, CE:ECHR:2012:0301JUD001522605, 40 punktas.

17 2015 m. balandžio 30 d. EŽTT sprendimas *Kapetanios ir kt. prieš Graikiją*, CE:ECHR:2015:0430JUD000345312.

32. Institucija, į kurią kreipiamasi, nurodo, kad, atsižvelgiant į tai, jog ieškovas neapskundė ginčijamo vykdymo dokumento Graikijoje, ji privalėjo vadovautis Direktyvos 2010/24 13 straipsnio 1 dalimi ir nagrinėti reikalavimą taip, lyg jis būtų pateiktas pagal Airijos teisę. Jeigu ieškovas šiame etape nuspręstų užginčyti arba apskųsti ginčijamą vykdymo dokumentą, pagal Airijos teisę bet koks procesas, kurį pradėtų institucija, į kurią kreipiamasi, būtų automatiškai sustabdytas [18].

33. Institucija, į kurią kreipiamasi, nurodo vieną skirtumą, palyginti su byloje *Kyrian* priimtu sprendimu: jame nagrinėta situacija, kai buvo apskųstas institucijos, į kurią kreipiamasi, pranešimas dėl to, kad buvo parengtas kalba (vokiečių), kuri nebuvo nei valstybės narės, į kurią kreipiamasi (byloje *Kyrian* – Čekija) oficialioji kalba, nei kalba, kurią supranta gavėjas. Pagrindinėje byloje nagrinėjamas pranešimas buvo surašytas anglų kalba ir ieškovas, priešingai nei ieškovas byloje *Kyrian*, nekėlė su tuo susijusio klausimo. Be to, nors institucija, į kurią kreipiamasi, pripažįsta, kad dokumentai, kuriais leidžiama vykdyti reikalavimą, išimties tvarka gali būti panaikinti, aplinkybės, pavyzdžiui, kalba, kuria dokumentas surašytas, arba asmuo, kuriam yra pranešama apie dokumentą, turi būti būdingos pačiam dokumentui, o ne susijusios su ginču dėl jame nurodyto reikalavimo galiojimo fakto.

34. Institucija, į kurią kreipiamasi, nurodo, kad nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas išklausė Graikijos teisininką kaip ekspertą, nepaisydamas jos prieštaravimų, ir nesutinka su tuo, kad pateikti akivaizdūs įrodymai buvo tokie nedviprasmiški, kad ieškovo skundas Graikijoje negalėjo būti sėkmingas. Ieškovas gali teigti, jog Graikijos teismuose buvo pažeistos jo pagrindinės teisės, ir prireikus pasiekti, kad Graikijos teismas, kurio sprendimas negali būti toliau skundžiamas teismine tvarka, pagal SESV 267 straipsnį pateiktų šiam Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

35. Be to, institucija, į kurią kreipiamasi, nesutinka, kad yra neginčijama, jog įteikimo trūkumai bet kuriuo atveju yra gynybos argumentas pagal Airijos teisę.

36. Graikijos vyriausybė nesutinka su tuo, kad ieškovui būtų užkirstas kelias įgyvendinti savo pagrindines teises, įskaitant teisę į veiksmingą teisinę gynybą, jei 2009 m. aktą jis būtų apskundęs Graikijoje. Pagal suformuotą *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba) jurisprudenciją, nors Administracinio proceso kodekso 66 straipsnio 1 punkto A papunkčio a dalyje yra nustatyta, kad terminas, per kurį turi būti pateiktas skundas, paprastai prasideda, kai atitinkamam asmeniui yra tinkamai pranešta apie sprendimą, šį terminą galima pradėti skaičiuoti nuo tada, kai įsitikinama, jog atitinkamas asmuo susipažino su visu ginčijamo sprendimo turiniu, kai, pavyzdžiui, pranešimo įteikti nepavyko arba jis buvo įteiktas, tačiau neteisėtu būdu [19]. Graikijos vyriausybė taip pat remiasi Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija šiuo klausimu [20].

37. Graikijos vyriausybė ginčija nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 16 punktą, nes dokumentai, kurie buvo išsiųsti Graikijos ambasadai Airijoje ir kurie, kaip ji pripažįsta, nebuvo įteikti, buvo iš tiesų parengti anglų kalba [21].

38. Nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą grindžiama klaidinga prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio nacionalinio teismo prielaida, jog egzistuoja aiškių įrodymų, kad baudos išieškojimo procedūros vykdymas Airijoje pažeistų ieškovo teises pagal Chartijos 47 straipsnį ir EŽTK 6 straipsnį.

18 Ji remiasi Teisės akto Nr. 643/2011 *European Union (Mutual Assistance for Recovery of Claims relating to Taxes, Duties and other Measures) Regulations 2011* 13 straipsnio 1 dalimi (*Iris Oifigiúil*, 2011 m. gruodžio 16 d.).

19 Graikijos vyriausybė nurodo 986/2016, 169/2015, 3575-7/2013, septynių narių sesija 2436-7/2012, plenarinė sesija 2034-6/2011, 193, 1309/2006, 3696/2005, 627/2002, septynių narių sesija 3761/1999, 537-540/1998, 3220/1990, taip pat *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba) 1797/2000, 589, 2188/1972.

20 2010 m. sausio 14 d. EŽTT sprendimas *Popovitsi prieš Graikiją*, CE:ECHR:2010:0114JUD005345107; 2009 m. gegužės 28 d. EŽTT sprendimas *Elyasin prieš Graikiją*, CE:ECHR:2009:0528JUD004692906.

21 Prašymo priimti prejudicinį sprendimą 16 punkte nurodyta, jog „prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo turimi duomenys leidžia manyti, kad dokumentai buvo parengti graikų kalba“.

39. Per teismo posėdį Graikijos vyriausybės atstovas pažymėjo, kad tuo atveju, jei dokumentas neįteikiamas, kaip tai įvyko ir pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju, arba kai jo įteikimas yra neteisėtas, terminas, per kurį galima pareikšti ieškinį Graikijoje, pradedamas skaičiuoti tik nuo tada, kai asmuo susipažino su jam pareikštais kaltinimais. Šių reikalavimų neatitinkantis dokumentų įteikimas gali būti pripažintas negaliojančiu dėl praleisto termino ir Graikijos teismas gali nuspręsti, kad nustatytas terminas nepradedamas skaičiuoti, kol adresatas nėra realiai ir visapusiškai susipažinęs su reikalavimo turiniu. Todėl ieškovas galėjo prašyti, kad *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba) atnaujintų bylos nagrinėjimą tuomet, kai 2013 m. lapkričio 14 d. gavo 2009 m. akto vertimą į anglų kalbą, tačiau jis šia galimybe nepasinaudojo. Jeigu jis tai padarytų dabar, toks prašymas būtų laikomas pateiktu praleidus terminą.

40. Galiausiai teisės ekspertas, kurio parodymus išklausė nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nesirėmė susijusia *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba), *Areios Pagos* (kasacinis teismas, Graikija) arba Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija, nurodyta rašytinėse Graikijos vyriausybės pastabose.

41. Komisija pažymi, kad laikantis tarpusavio pasitikėjimo ir abipusio pripažinimo principų reikia, kad, išskyrus tam tikras aplinkybes, kiekviena valstybė narė laikytųsi pozicijos, jog kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių [22]. Abipusio pripažinimo principas įgyvendintas Direktyvos 2010/24 10 straipsnio 1 dalyje ir 13 straipsnyje, pagal kuriuos valstybės narės iš esmės privalo vykdyti reikalavimus, turėdamos dokumentą, kuriuo leidžiama juos vykdyti.

42. Vis dėlto įgyvendinamos Sąjungos teisę, taip pat vykdydamos reikalavimą, jei turimas dokumentas, kuriuo leidžiama jį vykdyti, valstybės narės ir jų teismai privalo laikytis Chartijos 47 straipsnio [23].

43. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pripažino, kad apribojimai dėl valstybių narių abipusio pripažinimo ir tarpusavio pasitikėjimo principų taikymo gali būti nustatyti tik „esant išimtinėms aplinkybėms“, visų pirma tais atvejais, kai būtina užtikrinti, kad būtų paisoma pagrindinių teisių [24].

44. Komisija pažymi, kad įgyvendinant užsienio valstybių teismų sprendimų pripažinimą ir vykdymą ES teisės aktų leidėjui pavyko suderinti teisę į gynybą ir teisę į veiksmingą teisminę gynybą su abipusio pripažinimo principu [25].

45. Komisija toliau remiasi Sprendimu *Kyrian*, kuriame valstybės, į kurią kreipiamasi, institucijoms leidžiama išimtiniu atveju tikrinti, ar leidimas vykdyti Direktyvos 2010/24 12 straipsnio pagrindu išduotą suvienodintą dokumentą, kuriuo leidžiamas vykdymas, pažeistų viešąją tvarką [26], taip pat EŽTT sprendimu *Avotiņš prieš Latviją* [27]. Komisija laikosi pozicijos, kad šis sprendimas padeda spręsti pagrindinėje byloje kilusį klausimą.

46. Pritaikius šiai bylai Sprendime *Avotiņš prieš Latviją* nustatytus principus dėl Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 1 dalies ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, darytina išvada, kad valstybei narei, į kurią kreipiamasi, paprastai draudžiama tikrinti dokumento galiojimą arba įgyvendinamumą, jei ieškovas neišnaudojo visų vidaus teisių gynimo priemonių. Vis dėlto išimtiniais atvejais, kai valstybės, į kurią kreipiamasi, teismas be jokių pagrįstų abejonių mano, jog prašančiojoje

22 Komisija nurodo 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonę 2/13 (Europos Sąjungos prisijungimas prie EŽTK) (EU:C:2014:2454, 191 punktas); 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimas *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78 punktas).

23 Komisija nurodo *mutatis mutandis* 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 84 punktas).

24 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimas *N.S.* (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 80–82 punktai) ir 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimas *Aranyosi and Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 82 ir 83 punktai).

25 Komisija nurodo Reglamento Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 45 straipsnio 1 dalies b punktą, OL L 351, 2012, p. 1.

26 2010 m. sausio 14 d. Sprendimas *Kyrian* (C-233/08, EU:C:2010:11, 42 punktas).

27 2016 m. gegužės 23 d. EŽTT sprendimas *Avotiņš prieš Latviją*, CE:ECHR:2016:0523JUD001750207.

valstybėje narėje suinteresuotam asmeniui nėra numatyta jokių veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių, Direktyvos 2010/24 14 straipsnyje nustatytas vaidmenų pasiskirstymas neturėtų būti taikomas [28]. Todėl valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismai gali išimtiniu atveju patikrinti, ar dokumento vykdymas gali pažeisti Chartijos 47 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatytą pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą ir dėl to neužtikrinti teisingumo vykdymo, ir tokiu atveju gali atsisakyti vykdyti prašymą vykdyti reikalavimą.

47. Vis dėlto atsisakymas vykdyti prašymą šiuo pagrindu yra kraštutinė priemonė ir siekiant ją taikyti turi būti tenkinamos tam tikros griežtos sąlygos. Valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas privalo turėti įrodymų, akivaizdžiai pagrindžiančių, jog nenumatyta jokių veiksmingų teisminės teisių gynimo priemonių, ir tam, kad padarytų šią išvadą, teismas ėmėsi visų pagrįstų veiksmų, įskaitant kreipimąsi į atitinkamas prašančiosios valstybės narės institucijas dėl informacijos pateikimo [29].

V. Analizė

48. Remdamasis toliau pateikiama analize, padariau išvadą, kad į pateiktą prejudicinį klausimą turėtų būti atsakyta neigiamai. Vis dėlto toks atsakymas grindžiamas Direktyvoje 2010/24 ir šios direktyvos pirmtakėje Direktyvoje 2008/55 numatytos procedūros pažeidimais, o ne teisinių kriterijų taikymu, kaip siūlo Komisija, sutelkus visą dėmesį į nepagrįstas abejones dėl to, kad ieškovui būtų atsisakyta užtikrinti veiksmingas teisių gynimo priemones, jeigu jis būtų pradėjęs procesą Graikijoje.

A. Pirminės pastabos

1. Tarpusavio pasitikėjimo principas

49. Tarpusavio pasitikėjimo principas reikalauja, kad, „išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių“, valstybės narės laikosi nuostatos, kad „visos kitos valstybės narės paiso ES teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių“ [30]. Vis dėlto Teisingumo Teismas pripažino, kad yra šio principo taikymo išimčių. Pavyzdžiui, jis patvirtino, kad tokių išimčių egzistuoja Sąjungos imigracijos ir prieglobsčio teisės kontekste, taip pat policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje, kai valstybėje nustatomi sisteminiai arba bendro pobūdžio trūkumai, dėl kurių egzistuoja rizika, kad bus pažeistos tam tikros konkretaus asmens arba konkrečių asmenų teisės, numatytos Chartijoje, jei savitarpio pasitikėjimo principas bus taikomas automatiškai [31].

50. Teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad išimtis dėl viešosios tvarkos užtikrinimo siekiant pripažinti ir vykdyti valstybės narės teismo priimtą sprendimą, numatyta Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų pripažinimo bei vykdymo civilinėse ir komercinėse bylose 34 straipsnio 1 dalyje [32], kuri nuo

28 Komisija nurodo (*mutatis mutandis*) 2016 m. gegužės 23 d. EŽTT sprendimo *Avotiņš prieš Latviją*, CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, 121 ir paskesnius punktus.

29 Komisija nurodo *mutatis mutandis* 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 91–95 punktai).

30 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonė (2/13 (Europos Sąjungos prisijungimas prie EŽTK) (EU:C:2014:2454, 191 punktas).

31 Dėl policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose žr., pvz., 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). Dėl imigracijos ir prieglobsčio teisės žr., pvz., 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *N.S.* (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865).

32 OL L 12, 2001, p. 1.

šiol įtvirtinta Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalies a punkte [33], taikoma tuo atveju, kai nustatomas akivaizdus teisės normos, kuri laikoma pagrindine Sąjungos teisinės sistemos, taip pat valstybės narės, kuri prašo pripažinti teismo sprendimą, teisės sistemos normos pažeidimas arba tokioje teisės sistemoje pagrindine pripažintos teisės pažeidimas [34].

51. Vis dėlto bylos medžiagoje nėra jokios informacijos apie tai, kad Graikija nepaiso teisės į teisingą bylos nagrinėjimą arba į veiksmingą teisinę gynybą pagal Chartijos 47 straipsnį tiek, kad, atsižvelgus į pagrindinės bylos aplinkybes, būtų galima taikyti tarpusavio pasitikėjimo principo išimtį Direktyvos 2010/24 kontekste [35].

52. Atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes, nenustatyta duomenų apie tai, kad, pavyzdžiui, ieškovui nebūtų leidžiama dalyvauti Graikijos teismuose vykstančiame procese [36]. Net jei Airijos teismai priimtų klaidingą sprendimą dėl to, jog tuo atveju, jei ieškovas kreiptųsi į Graikijos, o ne Airijos teismus, būtų netinkamai pritaikyta Sąjungos teisė arba nacionalinė teisė, įskaitant taisykles dėl bylos pradėjimo terminų, tai būtų nepakankamas pagrindas neleisti kreiptis į Graikijos teismus remiantis tarpusavio pripažinimo principo taikymo išimtimi kaip sąlyga skųsti ginčijamą vykdymo dokumentą, kaip numatyta Direktyvos 2010/24 14 straipsnio ir 12 konstatuojamosios dalies tekste [37].

2. Teisingumo Teismo sprendimas byloje „Kyrian“

53. Vis dėlto pritariu, kad teisės taisyklė, kurią Teisingumo Teismas suformulavo byloje *Kyrian*, įtvirtina kriterijų, kuriuo vadovaujantis spręstini pagrindinėje byloje kilę teisiniai klausimai.

54. Minėtoje byloje Teisingumo Teismo buvo prašoma įvertinti pasekmes, atsiradusias dėl (Vokietijos) prašančiosios institucijos negebėjimo pateikti Čekijos Respublikoje gyvenančiam Čekijos piliečiui M. Kyrian dokumentų jam suprantama kalba. Ar tai suteikė M. Kyrian teisę apskųsti reikalavimo vykdymą Čekijos teismuose, o ne Vokietijos teismuose, nors tuo metu galiojusios priemonės, t. y. Direktyvos 76/308 12 straipsnio 1 dalies ir 3 dalies formuluotėje, kuri šiuo metu įtvirtinta Direktyvos 2010/24 14 straipsnyje, buvo teigiama, kad M. Kyrian privalėjo savo skundą teikti Vokietijos teismams?

55. Byloje *Kyrian* Teisingumo Teismas nusprendė, kad, pirma, išimtiniu atveju valstybės narės, kurioje yra institucija, į kurią kreipiamasi, teismai gali tikrinti dokumento, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą, pagrįstumą, ypač tuo atveju, jei jis gali pažeisti tos valstybės narės viešąją tvarką, ir tam tikrais atvejais jie gali visiškai arba iš dalies atsisakyti suteikti paramą arba ją teikti, tik jei laikomasi tam tikrų sąlygų [38].

56. Antra, nepateikdamas jokių papildomų paaiškinimų dėl minėtos išimties Teisingumo Teismas nustatė, kad valstybės narės, kurioje yra institucija, į kurią kreipiamasi, teismai turi teisę tikrinti, ar skolininkui buvo tinkamai pranešta apie reikalavimo vykdymą leidžiantį dokumentą. Aiškindamas Direktyvos 76/308 12 straipsnio 3 dalyje vartojamą sąvoką „vykdymo priemonės“, kuri dabar vartojama Direktyvos 2010/24 14 straipsnio 2 dalyje, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vadovaujantis Direktyvos 76/308 5 straipsniu, kurio formuluotė nuo šiol įtraukta į Direktyvos 2010/24 8 straipsnį,

33 OL L 351, 2012, p. 1.

34 Žr., pvz., 2015 m. liepos 16 d. Sprendimą *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Pagal analogiją žr. 2015 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *P* (C 455/15 PPU, EU:C:2015:763, 39 punktas)

35 Žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 88 punktas). Su šia byla susijusiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikiama trumpa pastaba, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar pareiškėjui bus užtikrinta veiksminga teisminė gynyba ir teisingas bylos nagrinėjimas Graikijoje per protingą terminą dėl to, kad iki tos dienos yra praėję daug laiko, tačiau šis klausimas nebuvo iškeltas raštu pateiktose ar žodžiu išsakytose pastabose.

36 Šis scenarijus buvo aptartas 2009 m. balandžio 2 d. Sprendime *Gambazzi* (C-394/07, EU:C:2009:219, 27 ir 33 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

37 Žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimą *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 49 punktas).

38 2010 m. sausio 14 d. Sprendimas *Kyrian* (C-233/08, EU:C:2010:11, 42 punktas)

teikiant savitarpio paramą, pirmasis vykdymo etapas kaip tik ir yra institucijos, į kurią kreipiamasi, vykdomas įteikimas adresatui visų dokumentų ir sprendimų, priimtų valstybėje narėje, kurioje įsikūrusi institucija pareiškėja, dėl tokios pretenzijos ir (arba) jos patenkinimo, o tas įteikimas atliekamas remiantis institucijos pareiškėjos pateikta informacija [39]. Vadinasi, įteikimas yra viena iš Direktyvos 76/308 12 straipsnio 3 dalyje minimų vykdymo priemonių, todėl, remiantis šia nuostata, visi ieškiniai dėl įteikimo turi būti pateikiami valstybės narės, kurioje yra institucija, į kurią kreipiamasi, kompetentingai instancijai [40].

57. Trečia, Teisingumo Teismas nusprendė, kad negalima laikyti, kad pranešimas apie leidžiantį vykdyti dokumentą buvo įteiktas tinkamai, jei toks pranešimas buvo įteiktas valstybėje narėje, kurioje yra institucija, į kurią kreipiamasi, adresatui nesuprantama kalba, kuri, be to, nėra ir oficialioji tos valstybės narės kalba. Teisingumo Teismas nustatė, kad „dokumentų įteikimo laiku funkcija yra suteikti adresatui galimybę suprasti perduoto dokumento dalyką ir pagrindą bei ginti savo teises“ [41] ir kad veiksmingas visų dokumentų ir sprendimų, priimtų valstybėje narėje, kurioje įsikūrusi institucija pareiškėja, įteikimas apima būtinybę atsižvelgti į asmenų, kuriems įteikiami dokumentai, teisėtus interesus [42]. Dokumentų vokiečių kalba įteikimas Čekijos Respublikos teritorijoje neatitiko minėtų reikalavimų dėl teisių gynimo ir asmenų, kuriems įteikiami dokumentai, teisėtų interesų užtikrinimo.

58. Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės: kadangi Direktyva 76/308 nenumato dokumentų įteikimo kita nei oficialiąja valstybės narės, kurioje yra institucija, į kurią kreipiamasi, kalba pasekmių, „nacionalinis teismas turi taikyti savo nacionalinę teisę, stengdamasis užtikrinti visišką Bendrijos teisės veiksmingumą, o tai gali lemti, kad jis turi aiškinti tik vidaus situacijai skirtą nacionalinės teisės normą taip, kad ji būtų taikoma nagrinėjamai užsienio elementą turinčiai situacijai“ [43]. Jis nusprendė, kad šis vertinimas turi atitikti tik ekvivalentiškumo ir veiksmingumo principus [44].

59. Vis dėlto byloje *Kyrian* nebuvo susidurta su jokiais teisiniais arba faktiniais sunkumais dėl to, kad nesilaikyta teikiamos paramos eiliškumo, numatyto Direktyvoje 2010/24 ir Direktyvoje 2008/55: pirmiausia turi būti pateiktas prašymas suteikti informacijos [45], tada institucija, į kurią kreipiamasi, turi pranešti dokumentų įteikimo adresatui apie atitinkamą reikalavimą [46], ir galiausiai pateikiamas prašymas vykdyti reikalavimą [47]. Eiliškumo nesilaikymas ir buvo tai, kas įvyko pagrindinėje byloje, nes 2009 m. aktą ieškovas gavo po to, kai buvo išduotas ginčijamas vykdymo dokumentas, o ne prieš jo išdavimą. Todėl reikia spręsti, ar pranešimas apie ginčijamą reikalavimą *tik po to*, kai buvo išduotas ir buvo pranešta apie suvienodintą dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą pagal Direktyvos 2010/24 12 straipsnį, atitinka nurodytus kriterijus, nustatytus Sprendime *Kyrian*, kad suvienodinto dokumento, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą, vykdymas galėtų būti skundžiamas toje valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, net ir tuo atveju, kai jis parengtas valstybės, į kurią kreipiamasi, kalba.

39 Ten pat, 46 punktas.

40 Ten pat, 47 punktas.

41 Ten pat, 58 punktas.

42 Ten pat, 57 punktas.

43 Ten pat, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

44 Ten pat, 62 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

45 Direktyvos 2008/55 4 straipsnis ir Direktyvos 2010/24 5 ir 6 straipsniai.

46 Direktyvos 2008/55 5 straipsnis ir Direktyvos 2010/24 8 ir 9 straipsniai.

47 Direktyvos 2008/55 6–18 straipsniai ir Direktyvos 2010/24 10–18 straipsniai.

3. Chartija ir pagrindinė byla

60. Kai tik valstybė narė pateikia prašymą suteikti paramą, numatytą Direktyvoje 2010/24, situacija tampa ta, kurią „reglamentuoja“ Sąjungos teisė [48]. Tai reiškia, kad Direktyva 2010/24, taip pat jos 14 straipsnis, turi būti aiškinami pagal bendruosius teisės ir pagrindinių teisių, pavyzdžiui, teisės į veiksmingą teisminę apsaugą ir jos sudedamąsias dalis [49], kaip nustatyta Chartijos 47 straipsnyje, principus. Tai irgi reiškia, kad valstybės narės, kurioje yra institucija, į kurią kreipiamasi, teismų kompetencija neapsiriboja vien ekvivalentiškumo ir veiksmingumo principų laikymosi teisminės kontrolės vykdymu, kaip gali būti numanoma iš bylos *Kyrian* [50].

61. Be to, nors ginčijamo vykdymo dokumento 7 langelyje nurodyta, kad „pranešimo apie pirminį dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą“, data yra 2009 m. liepos 15 d. (kuri atitinka ir ginčijamo reikalavimo paskelbimo Graikijos oficialiajame leidinyje datą), Graikijos vyriausybės raštiškose pastabose teigiama, kad lygiagretus bandymas įteikti pranešimą ieškovui per jos ambasadą Briuselyje buvo nesėkmingas. Be to, per teismo posėdį Graikijos vyriausybės atstovas nurodė, kad ieškovas buvo tinkamai informuotas apie prieš jį pradėtą bylą tik 2013 m. lapkričio 14 d., kai gavo 2009 m. akto vertimą į anglų kalbą [51].

62. Taigi sutinku, kad pranešimo apie ginčijamą reikalavimą, kuriame pateikta išsami informacija, leidžianti ieškovui veiksmingai gintis, kaip reikalaujama pagal Chartijos 47 straipsnį [52], data buvo 2013 m. lapkričio 14 d., kai jis gavo 2009 m. akto vertimą į anglų kalbą.

B. Procedūra, kuri numatyta direktyvose 2010/24 ir 2008/55

63. Iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad aiškinant Sąjungos teisę būtina atsižvelgti ne tik į joje vartojamas sąvokas, bet ir į kontekstą, kuriame ji įtvirtinta, ir į tikslus, kurių siekiama joje nustatytomis taisyklėmis [53]. Siekiant užtikrinti Direktyvos 2010/24 visišką veiksmingumą ir savarankišką aiškinimą, iš principo reikia remtis jos sistema ir tikslais [54].

64. Kaip minėta, byloje *Kyrian* Teisingumo Teismas nustatė, kad teikiant savitarpio paramą „pirmasis pretenzijos vykdymo etapas“ kaip tik ir yra institucijos, į kurią kreipiamasi, vykdomas įteikimas adresatui visų dokumentų ir sprendimų, priimtų valstybėje narėje, kurioje įsikūrusi institucija pareiškėja, dėl tokios pretenzijos ir (arba) jos patenkinimo, o tas įteikimas turi būti atliekamas remiantis institucijos pareiškėjos pateikta informacija [55]. Kaip bus paaiškinta vėliau, tokia pati procedūra turi būti būtinai taikoma ir tuo atveju, kai valstybė narė siekia įteikti pranešimą ir be institucijos, į kuria kreipiamasi, pagalbos, kaip ir įvyko pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju.

48 2017 m. kovo 7 d. Sprendimas *X ir X* (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 45 punktas). Taip pat pagal analogiją dėl 2011 vasario 15 d. Direktyvos 2011/16/EB dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje ir panaikinančios Direktyvą 77/799/EEB (OL L 64, 2011, p. 1) žr. 2017 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373, 32–42 punktai).

49 Žr. 72 punktą.

50 Šios išvados 58 punktas.

51 Reikia pažymėti, kad, nesant prašymo suteikti tarpusavio pagalbą ar esant kitoms Sąjungos teisės priemonėms, taikytinoms šiam ginčui, pranešimo paskelbimas Graikijos oficialiajame leidinyje yra valstybės narės vidaus klausimas, ir dėl to bet kokiam ginčijimui bus taikoma išimtinai šios valstybės narės teisė. Žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimą *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, 60 punktas) ir 2013 m. vasario 26 d. Sprendimą *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105, 29 punktas).

52 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija / Kadi ir kt.* (C-584/10 P, C-593/10 P, C-595/10 P, EU:C:2013:518) 100 punkte Teisingumo Teismas nustatė, kad pagal Chartijos 47 straipsnį reikalaujama, kad „suinteresuotasis asmuo galėtų sužinoti dėl jo priimto sprendimo motyvus arba perskaitęs patį sprendimą, arba jo prašymu pranešus jam šiuos motyvus, neribojant kompetentingo teismo teisės reikalauti iš atitinkamos institucijos juos pranešti, kad šis asmuo galėtų kuo geresnėmis sąlygomis ginti savo teises ir susipažinęs su visa informacija nuspręsti, ar tikslinga kreiptis į kompetentingą teismą, taip pat tam, kad šis teismas galėtų visiškai vykdyti atitinkamo sprendimo teisėtumo kontrolę“.

53 Pvz., 2013 m. birželio 6 d. Sprendimas *MA ir kt.* (C-648/11, EU:C:2013:367, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

54 2010 m. sausio 14 d. Sprendimas *Kyrian* (C-233/08, EU:C:2010:11, 35 punktas).

55 Šios išvados 56 punktas.

65. Šis reikalavimas vienodai įtvirtintas direktyvose 2010/24 ir 2008/55, kurios nustato paramos teikimo eiliškumą: pasikeitimas informacija [56], pranešimo įteikimas [57] ir tada reikalavimo vykdymas [58], taip pat nuostatoje, kad abi direktyvos draudžia teikti prašymą dėl vykdymo, jei pats reikalavimas ir (arba) dokumentas, leidžiantis vykdymą [59], yra užginčyti prašančiojoje valstybėje narėje [60]. Tai reiškia, kad pranešimas apie reikalavimą privalo būti pateiktas anksčiau už prašymą jį vykdyti.

66. Be to, ir Komisijos įgyvendinimo reglamentas Nr. 1189/2011 [61], ir šio reglamento pirmtakas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1179/2008 [62], atitinkamai direktyvų 2010/24 ir 2008/55 įgyvendinimo priemonės, numato standartines ir eiliškumu pagrįstas pranešimų įteikimo ir reikalavimų vykdymo procedūras [63].

67. Kalbant apie Direktyvos 2010/24 rengimą, pažymėtina, kad pradiniame Komisijos pasiūlyme Komisija pabrėžė įsipareigojimą siekti, kad „Bendrijos teisė būti supaprastinta ir aiškesnė [64], o Direktyvos 2010/24 tikslas, nurodytas vienoje iš jos konstatuojamųjų dalių, yra nustatyti „vienodą“ pagalbos reikalavimams vidaus rinkoje vykdyti sistemą [65].

68. Kita vertus, iš Direktyvos 2008/55, t. y. nuostatų dėl tarpusavio pagalbos, galiojusių klostantis pagrindinės bylos aplinkybėms, 4 ir 5 straipsnių formuluotės matyti, kad Graikijos institucijos neprivalėjo prašyti Airijos institucijų pagalbos, kad gautų daugiau informacijos, nei buvo surinkta bylos medžiagoje dėl ieškovo adreso, arba prašyti, kad Airijos institucijos praneštų ieškovui apie 2009 m. aktą [66]. Direktyvos 2008/55 4 ir 5 straipsniuose abi šios funkcijos apibrėžtos kaip „prašančiajai institucijai paprašius“, be to, diskrecinis šių funkcijų pobūdis yra išlaikytas ir Direktyvoje 2010/24 [67].

69. Vis dėlto, jei šios galimybės neišnaudojamos ir dėl to pirmasis pranešimo įteikimo etapas įvyksta po to, kai išduodamas suvienodintas dokumentas, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą pagal Direktyvos 2010/24 12 straipsnį, reikalavimo vykdymas gali būti ginčijamas remiantis byla *Kyrian* valstybės, į kurią kreipiamasi, teismuose, kuriems suteikiama diskrecija taikyti valstybės narės teisę, su sąlyga, kad bus laikomasi bendrųjų teisės principų ir pagrindinių teisių, susijusių su vykdymo užtikrinimo procesu (pvz., teisės į veiksmingą teisminę gynybą pagal Chartijos 47 straipsnį), taip pat lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų [68].

70. Priešingu atveju valstybėms narėms būtų suteikta galimybė ištaisyti savo pačių klaidas, susijusias su pranešimo apie reikalavimą įteikimu, tiesiog išduodant suvienodintą dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą pagal Direktyvos 2010/24 12 straipsnį, ir pradedant reikalavimo vykdymo procesą.

56 Šios išvados 45 punktas.

57 Šios išvados 46 punktas.

58 Šios išvados 47 punktas.

59 „Dokumentas, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą“ skiriasi nuo „suvienodinto dokumento, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą“, kaip nurodyta Direktyvos 2010/24 12 straipsnyje; pastarasis yra dokumentas, taikomas prašymams vykdyti reikalavimą.

60 Direktyvos 2010/24 11 straipsnis ir Direktyvos 2008/55 7 straipsnis.

61 2011 m. lapkričio 18 d. reglamentas, kuriuo nustatomos išsamios taisyklės, susijusios su tam tikromis Tarybos direktyvos 2010/24 nuostatomis (OL L 302, 2011, p. 16).

62 2008 m. lapkričio 28 d. reglamentas, kuriuo nustatomos išsamios taisyklės, susijusios su tam tikromis Direktyvos 2008/55 nuostatomis (OL L 319, 2008, p. 21).

63 Komisijos reglamente Nr. 1179/2008 pateikta forma, reglamentuojanti prašymus suteikti informaciją, tačiau ji nebuvo pateikta Reglamente Nr. 1189/2011.

64 COM(2006) 605 *final*, Briuselis, 2006 10 19, p. 2.

65 Žr. 20 konstatuojamąją dalį.

66 Žr. privalomąją sistemą, nustatytą pagal 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse („dokumentų įteikimas“) ir panaikinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000 (OL L 324, 2007, p. 79). Dėl neseniai vykusių diskusijų žr. 2017 m. kovo 2 d. Sprendimą *Henderson* (C-354/15, EU:C:2017:157).

67 Žr. Direktyvos 2010/24 5, 8 ir 10 straipsnius. Svarbu tai, kad aplinkybių sušvelninimas, kai prašančiosios institucijos galėjo pateikti prašymą dėl pranešimo pagalbos, kaip numatyta Direktyvos 2010/24/ES 8 straipsnyje, palyginti su Direktyvos 2008/55 5 straipsniu, negaliojo tuo metu, kai 2009 m. balandžio 27 d. buvo išduotas aktas, kuriuo nustatyta mokėtina suma.

68 Šios išvados 60 punktas.

71. Kaip bus paaiškinta toliau, ši analizė pagrįsta Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl teisės į gynybą įgyvendinant Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintą teisę į veiksmingą teisminę apsaugą.

C. Chartijos 47 straipsnio pažeidimas

72. Kaip neseniai pažymėjo Teisingumo Teismas, pagal Sąjungos teisę subjektams suteikiamų teisių veiksmingos teisminės apsaugos principą, įtvirtintą Chartijos 47 straipsnyje, sudaro įvairūs elementai, pirmiausia apimantys teisę į gynybą, šalių procesinį lygiateisiškumą, teisę kreiptis į teismą, teisę gauti teisinę pagalbą, būti ginamam ir atstovaujamam [69]. Šalių procesinio lygiateisiškumo principas, pagal kurį kiekvienai proceso šaliai turi būti suteikta galimybė pateikti savo poziciją tokiomis aplinkybėmis, dėl kurių ji neatsidurtų aiškiai nepalankesnėje padėtyje nei jos priešininkas [70], pagal Sąjungos teisę taikomas ir administracinėse, ir civilinėse bylose [71].

73. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad teisės į gynybą ir teisės į veiksmingą teisminę apsaugą pažeidimo klausimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkrečias kiekvieno nagrinėjamo atvejo aplinkybes, įskaitant nagrinėjamo akto pobūdį, jo priėmimo aplinkybes ir atitinkamą sritį reglamentuojančias teisės normas [72].

74. Jeigu pažeidžiamas informacijos pateikimo, pranešimo įteikimo ir prašymo dėl vykdymo eiliškumas taip, kad pranešimas apie reikalavimą įteikiamas jau išdavus suvienodintą dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti, neišvengiamai kyla problemų dėl neužtikrintos Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisminę apsaugą. Iš tiesų tai matyti ir iš pagrindinės bylos aplinkybių.

75. Teisės į gynybą užtikrinimo principas yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kuris taikomas tuomet, kai institucijos ketina asmeniui taikyti priemonę, kuri jam bus nepalanki. Pagal šį principą asmenys, kuriems skirti sprendimai, galintys turėti reikšmingą poveikį jų interesams, privalo turėti galimybę veiksmingai išreikšti savo poziciją dėl informacijos, kurios pagrindu institucijos ketina grįsti savo sprendimą. Ši pareiga tenka valstybių narių institucijoms tuomet, kai jos priima sprendimus, kurie patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, net jei taikytinuose Sąjungos teisės aktuose tokio procesinio reikalavimo nėra aiškiai numatyta [73].

76. Per teismo posėdį Graikijos vyriausybės atstovas tvirtino, kad pranešimas apie muitinės atliktą tyrimą ir priimtą 2009 m. sprendimą dėl mokėtinos baudos buvo įteiktas ieškovui 2002 m. liepos mėn.; jis buvo išverstas žodžiu į anglų kalbą, taip pat suteikta kita pagalba. Vis dėlto tuo metu ieškovas nusprendė nepareikšti savo pozicijos. Jei taip ir būtų, o tai ieškovas savo rašytinėse pastabose ginčija, nebūtų kilę klausimo dėl neužtikrintos teisės į gynybą šiame ankstyvajame proceso etape [74].

69 2017 m. liepos 26 d. Sprendimas *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

70 2016 m. gegužės 23 d. EŽTT sprendimo *Avotiņš prieš Latviją*, CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, 119 punktas.

71 Žr., pvz., 2016 m. liepos 28 d. Sprendimą *Ordre des barreaux francophones et germanaphone ir kt.* (C-543/14, EU:C:2016:605, 40–42 punktai).

72 2017 m. liepos 26 d. Sprendimas *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

73 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *WebMindLicenses* (C-419/14, EU:C:2015:832, 84 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

74 Nors Teisingumo Teismas 2014 m. liepos 3 d. Sprendime *Kamino International Logisitics ir Datema Hellmann Worldwide Logistics* (C-129/13 ir C-130/13, EU:C:2014:2041, 29 punktas) yra nusprendęs, kad teisė į gerą administravimą pagal Chartijos 41 straipsnį ir teisė į gynybą pagal Chartijos 48 straipsnį taikoma valstybių narių institucijose, įgyvendinančiose Bendrijos muitinės kodeksą, 2014 m. liepos 17 d. Sprendime *YS ir kt.* (C-141/12 ir C-372/12, EU:C:2014:2081, 67 punktas) jis nusprendė, kad Chartijos 41 straipsnis taikomas tik Sąjungos institucijoms, organams, biurams ir agentūroms. Taip pat žr. 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *WebMindLicenses* (C-419/14, EU:C:2015:832, 83 punktas), kur teismas papildė, kad pagal Chartijos 48 straipsnį saugoma nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą, kurios taikomos tik „kaltinamajam“. Naujausias diskusijas dėl Chartijos 41 straipsnio taikymo srities ir bendrų teisės į gynybą ir gerą administravimą užtikrinimo principų žr. generalinio advokato M. Bobek išvadą byloje *Ispas* (C-298/16, EU:C:2017:650, 74–91 punktai).

77. Vis dėlto bet kuriuo atveju problemos, susijusios su teisės į gynybą ir teisės į veiksmingą teisminę apsaugą pagal Chartijos 47 straipsnį užtikrinimu, atsirado vėliau, nes ieškovui nepranešta apie 2009 m. aktą. Apie jį buvo pranešta kartu su 2012 m. lapkričio 14 d. institucijos, į kurią kreipiamasi, prašymu sumokėti, o išsami informacija apie ginčijamą reikalavimą ieškovui pateikta vienais metais vėliau, kai jis gavo į anglų kalbą išverstą 2009 m. aktą.

78. Dėl šios chronologinės sekos ieškovas atsidūrė aiškiai nepalankesnėje padėtyje, palyginti su prašančiąja institucija, nes negalėjo „suprasti perduoto dokumento dalyko ir pagrindo bei ginti savo teisių“, kaip to reikalaujama pagal Teisingumo Teismo sprendimą byloje *Kyrian*[75], kai 2012 m. lapkričio 14 d. gavo institucijos, į kurią kreipiamasi, mokėjimo reikalavimą, kuriame nurodytas tik ginčijamas vykdymo dokumentas.

79. Be to, pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl teisminio bendradarbiavimo civilinėse bylose, teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kuri numatyta Chartijos 47 straipsnyje, paisymas reikalauja, kad visi teismo sprendimai būtų motyvuoti tam, kad atsakovas suprastų jo nubaudimo priežastis ir dėl tokio sprendimo galėtų veiksmingai ir naudingai kreiptis į aukštesnės instancijos teismą[76]. Analogiška nuostata privalo būti taikoma ir aiškinant Direktyvą 2010/24 bei pasekmes, galinčias kilti dėl valstybės narės nepasinaudojimo galimybe gauti pagalbos vykdant pranešimo apie reikalavimą įteikimo procedūrą, numatytą Direktyvos 2010/24 8 ir 9 straipsniuose[77].

80. Ieškovui pagrindinėje byloje nebuvo suteikta galimybės išreikšti savo pozicijos dėl to, kad ginčijamame vykdymo dokumente iš esmės buvo pateikta tik tokia informacija: ginčijamo reikalavimo suma, informacija, kad tą sumą sudarė muito mokesčiai, kilmės valstybė narė, ginčijamo reikalavimo nustatymo data ir kada jis tapo vykdytinas, (tariama) pranešimo apie pirminį dokumentą, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą (kuris pagrindinėje byloje yra 2009 m. aktas), data ir atsakingos muitinės tarnybos adresas. Šį didelį informacijos trūkumą dar lėmė didelis laiko tarpas, praėjęs nuo 2002 m. liepos mėn. įvykio, dėl kurio buvo priimtas ginčijamas reikalavimas, iki 2013 m. lapkričio mėn., kai prašančioji institucija pranešė apie 2009 m. aktą anglų kalba. Paprastai tariant, visi šie veiksniai kartu reiškia, kad ieškovas negalėjo nustatyti reikalavimo dalyko ir jo atžvilgiu pradėtos bylos priežasties[78].

81. Taigi, ginčijamame vykdymo dokumente nenurodyti duomenys apie informacijos ieškovui pateikimą neužtikrina teisės į veiksmingą teisminę gynybą arba deramų teisių, įtvirtintų Chartijos 47 straipsnyje, taip pat neatitinka proporcingumo principo, kuriuos reikalaujama užtikrinti pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, jei Chartijos teisių atžvilgiu taikomas apribojimas laikytinas teisėtu[79].

82. Be to, ginčijamame vykdymo dokumente nurodytas adresas, kuris ieškovui galėtų suteikti „papildomos su reikalavimu susijusios informacijos“[80], negali ištaisyti to, kad nebuvo pranešta apie ginčijamą reikalavimą. Tokia pareiga nenustatyta Airijos nacionalinėje Direktyvos 2010/24 įgyvendinimo priemonėje[81], taip pat ji negali būti nustatoma arba numanoma pagal Direktyvą 2010/24, atsižvelgiant į tai, kad direktyvos pačios savaime negali nustatyti įpareigojimų privatiems asmenims[82].

75 Šios išvados 57 punktas.

76 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. 2014 m. spalio 23 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 51 ir 52 punktai).

77 Pagal analogiją EŽTK 6 straipsnio 1 punkto kontekste žr. 2016 m. gegužės 31 d. EŽTT sprendimo *Gankin ir kt. prieš Rusiją*, CE:ECHR:2016:0531JUD000243006, 39 punktą. Teisės subjektams turi būti „užtikrinta tinkama galimybė veiksmingai apginti savo interesą“.

78 2016 m. balandžio 28 d. Nutartis *Alta Realitat* (C-384/14, EU:C:2016:316, 86 punktas).

79 2017 m. rugsėjo 27 d. Sprendimas *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, 62 punktas).

80 Vykdymo užtikrinimo priemonės 8 langelis.

81 Įstatymo lydimasis teisės aktas Nr. 643/2011, šios išvados 18 išnaša.

82 Žr. naujausią 2017 m. spalio 10 d. Sprendimą *Farrell*, (C-413/15, EU:C:2017:745, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Net remdamasis Reglamentu Nr. 44/2001 Teisingumo Teismas nusprendė, kad šio reglamento 34 straipsnio 2 dalis, susijusi su teismo sprendimais atsakovui nedalyvaujant procese, „nereiškia, kad atsakovas turi imtis naujų veiksmų, peržengiančių paprasto rūpestingumo ginant savo teises ribas, pavyzdžiui, susipažinti su kitoje valstybėje narėje priimto sprendimo turiniu“. Žr. 2016 m. liepos 7 d. Sprendimą *Lebek* (C-70/15, EU:C:2016:524, 40 punktas).

83. Tokiomis aplinkybėmis ieškovas negali būti kritikuojamas dėl susirašinėjimo, kuris vyko per Airijos solisitorius su institucija, į kurią kreipiamasi, 2012 m. lapkričio 28 d.–2014 m. gegužės 14 d. laikotarpiu, siekiant gauti daugiau informacijos. Vykstant susirašinėjimui ieškovo solisitoriai pareikalavo, kad institucija, į kurią kreipiamasi, persiųstų jiems 2009 m. aktą.

84. Ieškovas taip pat negali būti kritikuojamas dėl to, kad 2015 m. lapkričio 19 d. kreipėsi į Graikijos teisininką dėl teisinės konsultacijos, kad išsiaiškintų, ar 2009 m. akto apskundimo terminai jau yra pasibaigę pagal Graikijos teisę. Be to, 2015 m. lapkričio 19 d. konsultacija lėmė teisingą arba klaidingą įspūdį, jog 2009 m akto apskundimo terminas jau yra pasibaigęs.

85. Prašančioji institucija galėjo veikti paisydama Chartijos tokiu būdu. Ji galėjo paskirti administracinę baudą tuo pačiu metu kaip ir baudžiamojo pobūdžio bausmę ir taip išvengti problemų dėl nustatytų reikalavimų dėl *ne bis in idem* laikymosi pagal Chartijos 50 straipsnį (žr. 90 punktą).

86. Prašančioji institucija galėjo imtis priemonių ir pareikalauti, kad nagrinėjama suma būtų sumokėta anksčiau nei praėjus šešeriems metams ir šešiems mėnesiams po to, kai ieškovas buvo išteisintas pagal jam pareikštus baudžiamuosius kaltinimus, ypač atsižvelgiant į tai, kad Direktyvoje 2010/24 nustatytas prašymų dėl pagalbos teikimo terminas, kuris galėtų būti vertinamas kaip prašančiajai valstybei narei taikomas tinkamo rūpestingumo įpareigojimas. Pagal Direktyvos 2010/24 18 straipsnio 2 dalį institucija, į kurią kreipiamasi, neprivalo teikti 5 ir 7–16 straipsniuose numatytos pagalbos, „jeigu pirminis prašymas suteikti pagalbą, pateiktas remiantis 5, 7, 8, 10 arba 16 straipsniu, yra susijęs su daugiau kaip penkerių metų senumo reikalavimais, šį terminą skaičiuojant nuo vykdytino reikalavimo datos prašančiojoje valstybėje narėje iki pirminio prašymo suteikti pagalbą pateikimo datos“. Taip buvo galima išvengti problemų, susijusių su vėlavimu ir Chartijos 47 straipsniu.

87. 2009 m. birželio mėn. nusprendusi pranešti ieškovui apie 2009 m. aktą prašančioji institucija galėjo pasinaudoti galimybe, numatyta Direktyvoje 2008/55, t. y. tuo metu galiojusia direktyva dėl tarpusavio pagalbos, paprašyti institucijos, į kurią kreipiamasi, patikslinti jos turimą informaciją apie ieškovo adresą (4 straipsnis) ir pareikalauti pranešti ieškovui apie reikalavimą (5 straipsnis). Taip buvo galima išvengti sunkumų, susijusių su teisės į veiksmingą teisminę apsaugą pagal Chartijos 47 straipsnį užtikrinimu.

88. Jeigu prašančioji institucija būtų tai padariusi, institucija, į kurią kreipiamasi, gavusi ginčijamą vykdymo dokumentą, būtų visapusiškai informuota apie ginčą ir būtų užtikrinusi Direktyvoje 2010/21 ir jos pirmtakėse nustatytą keitimosi informacija, pranešimo ir prašymo užtikrinti vykdymą eiliškumo laikymąsi. Kreipimasis į Graikijos ambasadą ir minėtas „kvietimas“ [83] neužtikrino įsipareigojimų dėl pranešimo įteikimo pagal Chartijos 47 straipsnį laikymosi.

89. Taigi manau, kad reikalavimas sumokėti, kurį 2012 m. lapkričio 14 d. išsiuntė institucija, į kurią kreipiamasi, prilygo vykdymo priemonei, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2010/24 14 straipsnio 2 dalį, kurią institucija, į kurią kreipiamasi, išdavė sąlygomis, neatitinkančiomis teisės į veiksmingą teisminę apsaugą pagal Chartijos 47 straipsnį, atsižvelgiant į tai, kad jis buvo perduotas ieškovui prieš pranešimą apie ginčijamą reikalavimą. Be to, Direktyvos 2010/24 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta valstybės narės, į kurią kreipiamasi, įstaigų kompetencija dėl ginčų, susijusių su skundžiamu vykdymo dokumentu, turi būti aiškinama laikantis Direktyvoje 2010/24 nustatytos prašymo pateikti informaciją, pranešimo ir vykdymo eilės tvarkos, neatsižvelgiant į 14 straipsnio 1 dalies ir 12 konstatuojamosios dalies tekstą. Jeigu tokios eilės tvarkos nesilaikoma, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingos įstaigos turi patikrinti, ar vykdymo procesas atitinka Chartijos 47 straipsnį.

83 Šios išvados 15 ir 16 punktai.

90. Airijos teismų pagrindinėje byloje turima diskrecija neapima tokių klausimų, kaip reikalavimo atitikties *ne bis in idem* principui (Chartijos 50 straipsnis), kaip jį aiškino Europos Žmogaus Teisių Teismas savo Sprendime *Kapetanios ir kiti prieš Graikiją* [84], ar vis dėlto ginčijamas reikalavimas iš tikrųjų susijęs su baudžiamuoju kaltinimu, o ne su vienu iš reikalavimų, nurodytų Direktyvos 2010/24 2 straipsnyje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio nacionalinio teismo įgaliojimų išplėtimas apimant ne tik pasekmes, kylančias dėl prašančiosios institucijos išduoto suvienodinto dokumento, kuriuo leidžiamas vykdymas, prieš įteikiant pranešimą apie ginčijamą reikalavimą būtų nesuderinamas su savitarpio pagalbos, kaip struktūrinio Sąjungos teisės principo, statusu.

VI. Baigiamosios pastabos

91. Iš bylos medžiagos matyti, jog ieškovas, remdamasis tam tikrais skirtingais pagrindais, prašo, kad institucija, į kurią kreipiamasi, atlygintų žalą. Atsižvelgiant į tai, kad nebuvo keliama Sąjungos teisės klausimo šioje ginčo dalyje, pakanka pasakyti, kad bylos medžiagoje nėra duomenų, patvirtinančių, kad tenkinami Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nurodyti kriterijai minėtos formos atsakomybei atsirasti [85].

VII. Išvada

92. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau taip atsakyti į *High Court* (Airija) pateiktus prejudicinius klausimus:

Atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes ir siekiant užtikrinti visišką Sąjungos teisės veiksmingumą, pagal 2010 m. kovo 16 d. Tarybos direktyvos 2010/24/EB dėl savitarpio pagalbos vykdant reikalavimus, susijusius su mokesčiais, muitais ir kitomis priemonėmis, 14 straipsnio 1 ir 2 dalis nacionaliniam teismui nedraudžiama nustatant, ar „suvienodintas dokumentas, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą“, vykdytinas Airijoje:

i) taikyti teisę į veiksmingą teisminę apsaugą pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį, kiek tai susiję su prašymu vykdyti reikalavimą;

ii) atsižvelgti į Direktyvos 2010/24 tikslus teikti savitarpio pagalbą nepažeidžiant teisės į veiksmingą teisminę apsaugą pagal Chartijos 47 straipsnį.

84 2015 m. balandžio 30 d. EŽTT sprendimas *Kapetanios ir kt. prieš Graikiją*, CE:ECHR:2015:0430JUD000345312.

85 Žr., pvz., 2016 m. liepos 28 d. Sprendimą *Tomášová* (C-168/15, EU:C:2016:602, 22 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).